

EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 15. 5. 2023
COM(2023) 700 final

**SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNE MU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

**Dobrovoľné preskúmanie EÚ týkajúce sa pokroku vo vykonávaní Agendy 2030 pre
udržateľný rozvoj**

{SWD(2023) 700 final} - {SWD(2023) 701 final} - {SWD(2023) 702 final} -
{SWD(2023) 703 final}

Obsah

1. Úvod	2
2. Plnenie cieľov udržateľného rozvoja v Európskej únii	4
Celovládny prístup	4
Pridaná hodnota Európskej únie	6
Spolupráca pri plnení cieľov udržateľného rozvoja v rámci jednotnej Únie	6
3. Kľúčové transformácie – najdôležitejšie opatrenia EÚ	7
Planéta a prosperita – Európska zelená dohoda	7
Populácia a prosperita – hospodárstvo, ktoré pracuje v prospech ľudí, a Európa pripravená na digitálny vek	11
Populácia a pokoj – podpora európskeho spôsobu života a nový impulz pre európsku demokraciu	16
Partnerstvo – silnejšia Európa vo svete	21
4. Poučenie a výhľad do roku 2030	25
Záver	27

1. Úvod

Z **prvého dobrovoľného preskúmania Európskej únie** – Únie so 447 miliónmi občanov a 27 krajinami, ktoré sa týka **vykonávania Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj**, vyplýva, že **EÚ je plne odhodlaná dosiahnuť 17 cieľov udržateľného rozvoja**. Agenda 2030 je neoddeliteľne spätá s Parížskou dohodou o zmene klímy¹ a akčným programom z Addis Abeby o financovaní rozvoja².

Európska únia (EÚ) si pevne stanovila **udržateľný rozvoj za svoj hlavný cieľ** a usiluje sa o dosiahnutie pokroku v rámci Agendy 2030 doma aj vo svete tým, že podporuje partnerské krajiny v ich úsilí o jej vykonávanie.

Pod vedením predsedníčky von der Leyenovej predstavila Komisia ambiciózny program politiky na dosiahnutie udržateľnosti v EÚ aj mimo nej. Ciele udržateľného rozvoja tvoria neoddeliteľnú súčasť politického programu predsedníčky³ a sú základom pre tvorbu politiky v oblasti vnútornej a vonkajšej činnosti vo všetkých odvetviach. V Komisii pod vedením predsedníčky von der Leyenovej sa ciele udržateľného rozvoja stali základom hlavných výstupov, ako sú Európska zelená dohoda a plány obnovy a odolnosti. Ciele udržateľného rozvoja sú začlenené do cyklu hospodárskej a fiškálnej koordinácie európskeho semestra s členskými štátmi⁴, ročných legislatívnych pracovných programov a súboru nástrojov pre lepšiu právnu reguláciu. Stanovuje sa to v dokumente s názvom Plnenie cieľov OSN v oblasti udržateľného rozvoja – komplexný prístup⁵ z roku 2020 a pokrok pri dosahovaní cieľov udržateľného rozvoja každoročne monitoruje Európsky štatistický úrad (Eurostat)⁶.

Z hľadiska vonkajšej činnosti sa na základe Európskeho konsenzu o rozvoji⁷ všetky inštitúcie a členské štáty EÚ zaviazali podporovať partnerské krajiny pri plnení cieľov udržateľného rozvoja. V tomto úsilí sa pokračuje spolu s dosahovaním priorít EÚ, najmä v podporovaní udržateľnej obnovy zosúladenej s cieľmi udržateľného rozvoja v rámci našej tvorby programu a stratégie Global Gateway.

Nedávne udalosti, ako napríklad pandémie COVID-19, narušenia globálneho dodávateľského reťazca a energetická kríza v dôsledku ruskej útočnej vojny, pokrok ešte viac skomplikovali⁸.

V tejto súvislosti sa **týmto preskúmaním opätovne nastavuje smerovanie ďalšieho úsilia o vybudovanie trvalého mieru, zabezpečenie lepšej budúcnosti pre ľudí a planétu a zabezpečenie inkluzívnejšej prosperity, okrem iného aj prostredníctvom partnerstiev**. Dobrovoľné preskúmanie dopĺňa vnútroštátne preskúmania, ktoré vykonali všetky členské štáty EÚ.

¹ Parížska dohoda: <https://www.un.org/en/climatechange/paris-agreement>.

² [Financovanie rozvoja – Ciele udržateľného rozvoja OSN](#).

³ [Politické usmernenia](#) predsedníčky von der Leyenovej: Ambicióznejšia Únia – Môj plán pre Európu.

⁴ Rámec pre integrovaný dohľad a koordináciu hospodárskych politík a politík zamestnanosti v celej EÚ.

⁵ [delivering on uns sustainable development goals staff working document en.pdf \(europa.eu\)](#).

⁶ [Prehľad – Ciele udržateľného rozvoja – Eurostat \(europa.eu\)](#).

⁷ [Európsky konsenzus o rozvoji \(europa.eu\)](#).

⁸ [Správa generálneho tajomníka OSN z roku 2022: Pokrok pri dosahovaní cieľov udržateľného rozvoja](#).

Dobrovoľné preskúmanie sa vykonalo v súlade s usmerneniami Organizácie Spojených národov (OSN) pre dobrovoľné spoločné podávanie správ a je založené na rozsiahlych konzultáciách. Podrobnosti o tom, akú pridanú hodnotu poskytuje EÚ pri vykonávaní Agendy 2030, či už v rámci EÚ, ako aj na celom svete, sú k dispozícii v hlavnom sprievodnom dokumente⁹, ktorý obsahuje 17 osobitných kapitol o cieľoch udržateľného rozvoja a zaoberá sa prepojeniami medzi cieľmi udržateľného rozvoja, ako aj v štatistickom a analytickom dokumente¹⁰. Súčasťou tohto preskúmania je aj osobitná príloha venovaná účasti mladých ľudí¹¹ na vykonávaní Agendy 2030 na úrovni EÚ a správa o konzultačných činnostiach¹² uskutočnených v rámci tohto dobrovoľného preskúmania.

EÚ a OSN sú nenahraditeľní partneri, ktorí zdieľajú spoločné hodnoty a ciele vrátane Agendy 2030. EÚ je odhodlaná chrániť a podporovať multilateralizmus založený na pravidlách, ktorého jadrom je OSN, ako aj medzinárodné normy a štandardy v súlade s Chartou OSN. Vzhľadom na rastúcu globálnu nestabilitu uprostred vykonávania Agendy 2030 je ešte viac potrebná jednota, koordinovaná diplomatická činnosť, ďalšia spolupráca s partnermi a bezprecedentné investície. Viaceré zraniteľné krajiny sú obzvlášť vystavené výzvam vyplývajúcim z množstva kríz. **Prijatie opatrení na urýchlenie plnenia cieľov udržateľného rozvoja je naliehavejšie než kedykoľvek predtým.**

Od roku 2015 EÚ dosiahla pokrok vo všetkých cieľoch udržateľného rozvoja, hoci nebol vždy rovnomerný. Podľa najnovších údajov¹³ **EÚ dosiahla najlepšie výsledky pri zabezpečovaní dôstojnej práce a hospodárskeho rastu, znižovaní chudoby a podpore mieru, bezpečnosti a inkluzívnych spoločností a inštitúcií.** Vonkajšie nepriaznivé otrasy však sťažujú postpandemickú obnovu a pokrok v oblasti udržateľného rozvoja v EÚ a na celom svete. Od roku 2020 sa pokrok v dôsledku viacerých kríz spomalil, niekedy došlo k jeho zvráteniu.

Všetky tieto okolnosti ďalej prispeli ku klimatickej a environmentálnej kríze na našej planéte a rastúcim nerovnostiam. **Je potrebné dosiahnuť väčší pokrok v mnohých cieľoch udržateľného rozvoja,** najmä v tých, ktoré sa týkajú ochrany a udržateľného využívania prírodných zdrojov. **Európska zelená dohoda** v decembri 2019 poskytla nové stimuly pre politiku v oblasti klímy a opatrenia na úrovni EÚ. **Európskym právnym predpisom v oblasti klímy**¹⁴ sa v roku 2021 vytvoril nový priestor na zlepšenie, keď sa v ňom stanovili právne záväzné ciele, aby EÚ dosiahla klimatickú neutralitu do roku 2050 a v porovnaní s úrovňami z roku 1990 znížila čisté emisie skleníkových plynov do roku 2030 aspoň o 55 %¹⁵. Vykonávanie Európskej zelenej dohody v praxi naberať na intenzite a v nadchádzajúcich rokoch sa má výrazne zrýchliť.

⁹ SWD(2023) 700.

¹⁰ SWD(2023) 701.

¹¹ SWD(2023) 702.

¹² SWD(2023) 703 final.

¹³ Pozri portál Eurostatu pre monitorovanie cieľov udržateľného rozvoja: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/sdi>; ako aj správy o udržateľnom rozvoji v Európe, ktoré vypracovala [Sieť OSN pre riešenia udržateľného rozvoja](#).

¹⁴ [EUR-Lex – 32021R1119 – SK – EUR-Lex \(europa.eu\)](#).

¹⁵ Úroveň čistých domácych emisií EÚ v roku 2021 (najnovšie dostupné údaje) je vo všeobecnosti v súlade s trajektóriou na dosiahnutie týchto ambiciózných cieľov, no ich znižovanie treba výrazne urýchliť.

V celom rámci je potrebné venovať osobitnú pozornosť vplyvu na osoby v zraniteľnej situácii. Celkovo je súčasná situácia naďalej náročná a **na dosiahnutie našej spoločnej vízie je potrebné ďalšie úsilie pri vykonávaní.**

2. Plnenie cieľov udržateľného rozvoja v Európskej únii

Celovládny prístup

Vízia EÚ v oblasti udržateľného rozvoja v sebe spája hospodársky rast, vysoko konkurencieschopné sociálne trhové hospodárstvo, v ktorom sa na nikoho nezabúda, dodržiavanie ľudských práv a vysokú úroveň ochrany životného prostredia. Udržateľný rozvoj je zároveň cieľom vonkajšej činnosti EÚ. Agenda 2030 sa na úrovni EÚ vykonáva prostredníctvom **integrovaného celovládneho prístupu**¹⁶, v rámci ktorého sú ciele udržateľného rozvoja jadrom politiky, právnych predpisov a financovania EÚ. Všetky opatrenia a politiky EÚ prispievajú k plneniu cieľov udržateľného rozvoja, pričom miera úspechu závisí od spoločných opatrení na všetkých úrovniach – na únijnej, vnútroštátnej, regionálnej aj miestnej úrovni.

Komplexný alebo „**celovládny**“ prístup Komisie k plneniu cieľov udržateľného rozvoja tvorí niekoľko zložiek, ktoré sú znázornené na obrázku č. 1:

Obrázok rozvoja 1: „Celovládny“ prístup EÚ

Predsedačka Komisie Ursula von der Leyenová na začiatku svojho mandátu predložila politické usmernenia na roky 2019 – 2024 s názvom Ambicióznejšia Únia¹⁷. Prostredníctvom politického programu predsedníčky sa ciele udržateľného rozvoja začleňujú do návrhov, politík a stratégií Komisie. Všetkých 17 cieľov udržateľného rozvoja je uvedených v jednej

¹⁶ [SWD\(2020\) 400 final: Plnenie cieľov OSN v oblasti udržateľného rozvoja – komplexný prístup.](#)

¹⁷ Ambicióznejšia Únia: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/43a17056-ebf1-11e9-9c4e-01aa75ed71a1>.

alebo viacerých zo šiestich hlavných ambícií, ktoré boli vyhlásené. Okrem toho všetci komisári zabezpečia plnenie cieľov udržateľného rozvoja v rámci svojej oblasti politiky¹⁸.

V týchto usmerneniach sa stanovuje šesť hlavných ambícií: Európska zelená dohoda, hospodárstvo, ktoré pracuje v prospech ľudí, Európa pripravená na digitálny vek, podpora európskeho spôsobu života, silnejšia Európa vo svete a nový impulz pre európsku demokraciu. Týmto prioritami sa v praxi umožňujú transformácie potrebné na plnenie cieľov udržateľného rozvoja, najmä prostredníctvom zelenej a digitálnej transformácie, pri ktorých sa na nikoho nezabudne. Šesť priorít Komisie je prepojených s tzv. päť P – **populácia, planéta, prosperita, pokoj a partnerstvo** – z preambuly Agendy 2030. Tento prístup je do veľkej miery v súlade aj so zameraním na stručný súbor východiskových bodov transformácie, ktorý odporúčajú vedci v globálnej správe OSN o udržateľnom rozvoji¹⁹.

Obrázok č. 2: Stratégia plnenia cieľov udržateľného rozvoja v EÚ²⁰

Súčasná stratégia, ako v plnej miere dosiahnuť ciele udržateľného rozvoja, spočíva v presadzovaní hlavných ambícií prostredníctvom konkrétnych iniciatív stanovených v ročných pracovných programoch Komisie²¹. Od roku 2020 sú ciele udržateľného rozvoja

¹⁸ Poverovacie listy sú k dispozícii pri každom komisárovi: https://ec.europa.eu/commission/commissioners/2019-2024/timmermans_en.

¹⁹ [Globálna správa o udržateľnom rozvoji 2019 | Organizácia Spojených národov](#).

²⁰ Na obrázku sú ciele udržateľného rozvoja uvedené vedľa konkrétnej politickej priority Komisie, s ktorou sú úzko spojené, pričom treba poznamenať, že väčšina cieľov udržateľného rozvoja prispieva v rôznej miere k viacerým prioritám.

²¹ Viac informácií o pracovných programoch Komisie: <https://commission.europa.eu/strategy-documents/commission-work-programme>.

základom pre tvorbu politiky EÚ v každom pracovnom programe Komisie. Spoločné vyhlásenie Európskeho parlamentu, Rady Európskej únie a Európskej komisie k legislatívnym prioritám EÚ na roky 2023 a 2024²² obsahuje záväzok urýchliť vykonávanie Agendy 2030.

Ciele udržateľného rozvoja sú tak začlenené do politik EÚ a usmerňujú tvorbu politik a právnych predpisov v EÚ. Navrhované právne predpisy musia obsahovať posúdenie toho, ako prispievajú k plneniu cieľov udržateľného rozvoja²³. Na základe tohto všeobecného smerovania sa celovládny prístup zameriava na realizáciu konkrétnych vnútorných a vonkajších opatrení, ktoré prinesú hmatateľný pokrok v plnení cieľov udržateľného rozvoja.

Pridaná hodnota Európskej únie

Toto dobrovoľné preskúmanie odráža osobitnú povahu EÚ a rôzne aspekty pridanej hodnoty EÚ pri vykonávaní Agendy 2030.

- **Formovanie politik a právnych predpisov:** EÚ formuje a vykonáva širokú škálu politik, v ktorých má právomoci, a do jej politik sú zapracované ciele udržateľného rozvoja.
- **Financovanie udržateľného rozvoja:** V záujme plnenia cieľov udržateľného rozvoja EÚ investuje do projektov a programov udržateľného rozvoja v EÚ, ako aj do projektov a programov udržateľného rozvoja na podporu partnerských krajín.
- **Vonkajšia činnosť:** EÚ je významným aktérom na medzinárodnej scéne, kde podporuje multilateralizmus, ľudské práva a udržateľný rozvoj.

Pokiaľ ide o rozpočet EÚ, jeho viacročná štruktúra zabezpečuje stabilné dlhodobé plánovanie v záujme dosahovania cieľov EÚ, pričom prevažná väčšina programov EÚ financovaných z rozpočtu prispieva k cieľom udržateľného rozvoja²⁴. Z rozpočtu na roky 2021 – 2027²⁵ sú viac ako 2 bilióny EUR (v bežných cenách) vyčlenené na pomoc pri postpandemickej obnove Európskej únie a zároveň na výrazné urýchlenie plnenia cieľov udržateľného rozvoja v EÚ a vo svete. Rozpočet priamo prispieva k zeleňšej, digitálnejšej, inkluzívnejšej a odolnejšej Európe. Viac ako 50 % tejto celkovej sumy sa použije na podporu modernizácie EÚ prostredníctvom: spravodlivej klimateckej a digitálnej transformácie, pripravenosti, obnovy a odolnosti a výskumu a inovácie.

Z rozpočtu EÚ smeruje do regiónov a miest EÚ viac ako 378 miliárd EUR, ktoré prispievajú k pokroku v plnení viacerých cieľov udržateľného rozvoja. Väčšina týchto finančných prostriedkov²⁶ sa využíva na investície do regionálneho a miestneho rozvoja s cieľom pomôcť odstrániť hospodárske, sociálne a územné rozdiely, ktoré v EÚ stále existujú.

Spolupráca pri plnení cieľov udržateľného rozvoja v rámci jednotnej Únie

Inštitúcie EÚ úzko spolupracujú na tvorbe programu EÚ a iniciovaní a prijímaní právnych predpisov EÚ vrátane tých, ktoré sledujú ciele udržateľného rozvoja. **Európska komisia** vypracúva návrhy nových európskych právnych predpisov, ktoré prispievajú k plneniu cieľov

²² Znenie spoločného vyhlásenia nájdete [tu](#).

²³ Viac informácií o programe lepšej právnej regulácie nájdete [tu](#).

²⁴ Viac informácií nájdete [tu](#).

²⁵ Spolu s dočasným nástrojom NextGenerationEU určeným na podporu obnovy.

²⁶ Finančné prostriedky politiky súdržnosti: Európsky fond regionálneho rozvoja, Kohézny fond, Európsky sociálny fond plus a Fond na spravodlivú transformáciu.

udržateľného rozvoja, a preskúmava vykonávanie legislatívnych aktov zo strany členských štátov po ich prijatí spoluzákodarcami EÚ, **Európskym parlamentom a Radou Európskej únie**, ktorá zastupuje vlády členských štátov. Európsky parlament aj Rada aktívne podporujú vykonávanie cieľov udržateľného rozvoja v rámci politik EÚ, a to aj prostredníctvom pravidelných uznesení, záverov a legislatívnych aktov.

Za zabezpečenie udržateľného rozvoja na národnej, regionálnej a miestnej úrovni nesú hlavnú zodpovednosť **členské štáty**. To zahŕňa prijímanie opatrení na začleňovanie cieľov udržateľného rozvoja do vnútroštátnych politik a vyčleňovanie zdrojov na podporu ich dosiahnutia. Členské štáty pravidelne podávajú správy o svojom pokroku v plnení cieľov udržateľného rozvoja v rámci príslušných dobrovoľných vnútroštátnych preskúmaní²⁷ (VNR). Od roku 2016 všetky členské štáty aspoň raz predložili svoje preskúmanie na zasadnutiach politického fóra na vysokej úrovni pre udržateľný rozvoj. 23 z 27 členských štátov tak urobilo dvakrát vrátane deviatich členských štátov, ktoré ho majú opätovne predložiť v roku 2023.

K tomuto preskúmaniu významným dielom prispeli **Európsky výbor regiónov a Európsky hospodársky a sociálny výbor**. **Európsky hospodársky a sociálny výbor**, poradný orgán, ktorý zástupcom organizácií občianskej spoločnosti poskytuje formálnu platformu na vyjadrenie ich názorov, zriadil Stredisko pre monitorovanie trvalo udržateľného rozvoja, ktoré sa zaviazalo podporovať aktívnu účasť občanov a občianskej spoločnosti na prechode k udržateľnejšej Európe v súlade s cieľmi udržateľného rozvoja. **Výbor regiónov** spolupracuje so všetkými európskymi územnými združeniami a sieťami, ktoré sa aktívne zaoberajú cieľmi udržateľného rozvoja, ako aj s medzinárodnými organizáciami, ako je OECD, na rozvoji výskumu a zhromažďovaní lepších údajov o plnení cieľov udržateľného rozvoja na miestnej úrovni.

Mnohé **miestne a regionálne orgány** sa čoraz viac zapájajú prostredníctvom **dobrovoľných miestnych preskúmaní**, ktoré pomáhajú podporovať plnenie cieľov udržateľného rozvoja na úrovni blízkej občanom a často obsahujú konkrétne záväzky na podporu Agendy 2030. Doteraz bola v EÚ prijatá približne tretina všetkých miestnych preskúmaní (41 zo 129)²⁸.

3. Kľúčové transformácie – najdôležitejšie opatrenia EÚ

EÚ uplatňuje komplexný prístup k plneniu vzájomne prepojených cieľov udržateľného rozvoja a prostredníctvom kľúčových iniciatív a stratégií napreduje v plnení viacerých z nich.

Planéta a prosperita – Európska zelená dohoda

EÚ dosiahla mierny pokrok v oblasti **cieľa udržateľného rozvoja 2** týkajúceho sa udržateľného poľnohospodárstva, **cieľa udržateľného rozvoja 6** týkajúceho sa vody, **cieľa udržateľného rozvoja 7** týkajúceho sa energie, **cieľa udržateľného rozvoja 11** týkajúceho sa udržateľných miest, **cieľa udržateľného rozvoja 12** týkajúceho sa spotreby a výroby a **cieľa udržateľného rozvoja 14** týkajúceho sa oceánov. V nadchádzajúcich rokoch sa

²⁷ Mapu a odkazy na dobrovoľné preskúmania jednotlivých členských štátov EÚ nájdete [tu](#).

²⁸ Viac informácií o cieľoch udržateľného rozvoja na miestnej úrovni v EÚ nájdete [tu a tu](#).

očakáva väčší pokrok pri dosahovaní **cieľa udržateľného rozvoja 13** týkajúceho sa opatrení v oblasti klímy²⁹ a **cieľa udržateľného rozvoja 15** týkajúceho sa biodiverzity na pevnine.

Obrázok č. 3: Príspevok hlavnej ambície „Európska zelená dohoda“ k cieľom udržateľného rozvoja

S cieľom dosiahnuť výrazný pokrok pri vykonávaní **opatrení v oblasti klímy (cieľ udržateľného rozvoja 13)** EÚ nedávno schválila obnovený regulačný a politický rámec, ktorý je základom ambicióznejších klimatických cieľov. EÚ a jej členské štáty v plnej miere **splnili svoje medzinárodné záväzky v oblasti klímy**, a to znížiť do roku 2020 emisie skleníkových plynov o 20 % v porovnaní s rokom 1990. Zámerom **Európskej zelenej dohody** je, aby sa **Európa do roku 2050 stala prvým klimaticky neutrálnym kontinentom na svete**. Je výslovne navrhnutá ako neoddeliteľná súčasť stratégie vykonávania Agendy 2030 a cieľov udržateľného rozvoja³⁰.

Významný pokrok sa dosiahol v rámci **cieľa udržateľného rozvoja 12** týkajúceho sa zodpovednej spotreby a výroby. V EÚ sa v posledných rokoch zlepšila efektívnosť využívania zdrojov a energie a rastie pridaná hodnota v odvetví environmentálnych tovarov a služieb³¹. EÚ dokázala, že ekologický rast je možný: rast HDP možno dosiahnuť súčasne so znižovaním emisií skleníkových plynov. EÚ však ešte ani zďaleka nesplnila svoj cieľ zdvojnásobiť do roku 2030 mieru využívania obehových materiálov pochádzajúcich zo zozbieraného odpadu v porovnaní s rokom 2020. V aktualizovanom **akčnom pláne EÚ pre obehové hospodárstvo**³² sa uvádza niekoľko kľúčových iniciatív, ktoré pomôžu EÚ znížiť tlak na prírodné zdroje a vytvoriť udržateľný rast a pracovné miesta. Jeho vykonávanie bude mať zásadný význam pre odstránenie tohto nedostatku.

Je potrebné dosiahnuť väčší pokrok pri plnení **cieľa udržateľného rozvoja 15** týkajúceho sa suchozemských ekosystémov, zatiaľ čo stav morských ekosystémov sa o niečo zlepšil (**cieľ udržateľného rozvoja 14**). V súlade so stratégiou EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030 a s **globálnym rámcom pre biodiverzitu po roku 2020** z decembra 2022 má EÚ za cieľ do roku 2030 chrániť aspoň 30 % svojich pevninských oblastí a 30 % svojich morských oblastí. V **stratégii EÚ pre lesy do roku 2030**³³ sa kladie dôraz na ochranu, obnovu a udržateľné obhospodarovanie lesov EÚ ako príspevok k cieľu udržateľného rozvoja 15. V **stratégii EÚ**

²⁹ V porovnaní s ambicióznejšími cieľmi európskeho právneho predpisu v oblasti klímy.

³⁰ [COM\(2019\) 640 final z 11. decembra 2019.](#)

³¹ Odvetvie environmentálnych tovarov a služieb je časť hospodárstva zaoberajúca sa výrobou tovarov a služieb, ktoré sa používajú pri činnostiach na ochranu životného prostredia a pri manažmente prírodných zdrojov.

³² [COM\(2020\) 98 final z 11. marca 2020.](#)

³³ [COM\(2021\) 572 final.](#)

v oblasti pôdy³⁴ sa stanovuje strednodobý cieľ na rok 2030 zameraný na boj proti dezertifikácii a na obnovu degradovanej krajiny a pôdy. V návrhu **právneho predpisu o obnove prírody**³⁵ sa stanovujú záväzné ciele týkajúce sa obnovy degradovaných ekosystémov, najmä ekosystémov s najväčším potenciálom na zachytávanie a uskladňovanie uhlíka.

Pokrok v oblasti **cieľa udržateľného rozvoja 6** týkajúceho sa vody bol doteraz nerovnomerný. Zlepšením čistenia odpadových vôd sa zmiernilo organické znečistenie európskych riek, jazier a morí. Nadmerné množstvo živín, priemyselných znečisťujúcich látok, farmaceutických rezíduí, kozmetických prípravkov a pesticídov vo vode však naďalej vyvoláva obavy. Hoci situácia v oblasti hygieny je vo všeobecnosti veľmi dobrá, v jednotlivých členských štátoch pretrváva rozdielna úroveň prístupu k vodohospodárskym službám a sanitácii, pričom niektoré zraniteľné skupiny sú znevýhodnené.

Výsledky EÚ v oblasti **cieľa udržateľného rozvoja 2** týkajúceho sa podvýživy a udržateľného poľnohospodárstva sú zmiešané. Proti pokroku pôsobil tlak spôsobený ruskou útočnou vojnou proti Ukrajine. Ceny poľnohospodárskeho tovaru v EÚ a vo svete sa zvýšili. EÚ zintenzívnila podporu s cieľom pomôcť tým, ktorých najviac zasiahli ničivé dôsledky rastúcej potravinovej neistoty na svetovej úrovni. V rokoch 2020 až 2024 EÚ investuje 8 miliárd EUR do potravinovej bezpečnosti na celom svete. V EÚ sa opatrenia zameriavajú na podporu poľnohospodárov, ktorých najviac zasiahli vyššie vstupné náklady. Tieto opatrenia sa kombinujú s opatreniami zameranými na štrukturálne zmeny na podporu udržateľného a odolného poľnohospodárstva, rybného hospodárstva a potravinových systémov, ako aj zdravšieho stravovania, ako sa uvádza v **stratégii Z farmy na stôl**³⁶. V tejto stratégii sa stanovujú konkrétne ciele transformácie potravinových systémov EÚ do roku 2030 a podporuje sa ňou celosvetový prechod na udržateľné potravinové systémy.

Aj v súvislosti s **energetickou krízou**, ku ktorej došlo v dôsledku ruskej invázie na Ukrajinu, EÚ pokročila na ceste k dekarbonizácii. V roku 2022 EÚ dosiahla veľký pokrok v oblasti diverzifikácie dodávok energie, zvýšenia energetickej účinnosti a urýchlenia zavádzania energie z obnoviteľných zdrojov. Na podporu súvisiacich investícií v členských štátoch je vyčlenených takmer 300 miliárd EUR. Od augusta 2022 do marca 2023 EÚ znížila svoju spotrebu zemného plynu o 18 % v porovnaní s priemerom za tie isté mesiace za predošlých päť rokov³⁷. Súčasťou zavádzaného dlhodobého štrukturálneho riešenia je dekarbonizácia energetických systémov. Ciele do roku 2030 v oblasti využívania obnoviteľných zdrojov energie a energetickej efektívnosti sa revidujú smerom nahor. Okrem toho EÚ prostredníctvom návrhu aktu o emisne neutrálnom priemysle podniká kroky na zabezpečenie toho, aby prostredníctvom svojich kapacít emisne neutrálneho priemyslu dokázala plniť svoje ciele v oblasti klímy a energie. Najnovšie údaje uvedené v súbore ukazovateľov EÚ týkajúcich sa cieľov udržateľného rozvoja zatiaľ neodrážajú tieto vplyvy vrátane znížených dodávok energie a súvisiacich cenových skokov v plnej miere. Napriek tomu možno

³⁴ [COM\(2021\) 699 final](#).

³⁵ [Právny predpis o obnove prírody \(europa.eu\)](#).

³⁶ Viac podrobností nájdete tu: https://food.ec.europa.eu/horizontal-topics/farm-fork-strategy_en.

³⁷ Zdroj: Eurostat. [Odkaz](#).

v nasledujúcich rokoch očakávať významný pokrok smerom k **cenovo dostupnej a čistej energii (cieľ udržateľného rozvoja 7)**.

Pokiaľ ide o **cieľ udržateľného rozvoja 11** týkajúci sa udržateľných miest, v mestách a mestských oblastiach takmer žije 75 % občanov EÚ. Mestá a mestské oblasti ponúkajú množstvo pracovných príležitostí a príležitostí pre hospodársku a kultúrnu činnosť, no mnohí obyvatelia čelia environmentálnym a sociálnym výzvam. Medzi najväčšie výzvy, ktorým čelia mestské oblasti, patria problémy s bývaním, znečistenie a trestná činnosť. Udržateľný a integrovaný rozvoj miest je kľúčový pre zavedenie zelenej, spravodlivej a digitálnej transformácie a zodpovedajúcich priorít EÚ na miestnej úrovni, pričom sa na žiadne miesto nesmie zabudnúť. Preto EÚ prijala v roku 2022 tri nové dobrovoľné záväzky, ktoré majú prispieť k urýchleniu realizácie Novej urbánnej agendy OSN.

Klimatická neutralita

Európsky právny predpis v oblasti klímy³⁸, prijatý v roku 2021, je jedinečný v tom, že sa v ňom stanovujú právne záväzné ciele, aby sa dosiahla klimatická neutralita do roku 2050 a znížili čisté emisie skleníkových plynov do roku 2030 aspoň o 55 % v porovnaní s úrovňami z roku 1990³⁹. Vykonávanie Európskej zelenej dohody v praxi je v počiatočnom štádiu a môžeme očakávať, že výsledky sa v nasledujúcich rokoch výrazne zlepšia.

Prostredníctvom legislatívnych návrhov sa tieto ciele zníženia emisií o 55 % zavádzajú do praxe vo všetkých hospodárskych odvetviach. Základom tohto balíka je stanovovanie cien uhlíka v podobe **systému EÚ na obchodovanie s emisiami**, ktorý je prvým a dodnes najväčším trhom s uhlíkom na svete. Inštitúcie EÚ sa nedávno dohodli na posilnení a rozšírení obchodovania s emisiami, znižovaní emisií v odvetví dopravy, stavebníctva, odpadov a poľnohospodárstva na vnútroštátnej úrovni, ukončení predaja nových automobilov produkujúcich emisie CO₂ v EÚ do roku 2035 (s flexibilitou v súvislosti s e-palivami) a zvýšení odstraňovania uhlíka prostredníctvom využívania pôdy, lesníctva a poľnohospodárstva.

Zmenou klímy a ochranou biodiverzity sa treba zaoberať v celosvetovom meradle prostredníctvom konkrétnych opatrení všetkých krajín. Pokiaľ ide o financovanie, podľa Parížskej dohody sa rozvinuté krajiny zaviazali každoročne mobilizovať približne 84 miliárd EUR na podporu rozvojových krajín. EÚ a jej členské štáty sú najväčšími poskytovateľmi verejného financovania opatrení na ochranu klímy na svete, pričom v roku 2021 poskytli 23,04 miliardy EUR.

Prostredníctvom **medzinárodných partnerstiev** EÚ sleduje ciele **Európskej zelenej dohody** na celosvetovej úrovni a usiluje sa o pokrok pri plnení príslušných **cieľov udržateľného rozvoja**. Približne 35 % rozpočtu Nástroja susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce – Globálna Európa (NDICI – Globálna Európa)⁴⁰ je vyčlenených na opatrenia v oblasti klímy (cieľ udržateľného rozvoja 13), a to aj prostredníctvom podpory energie

³⁸ [EUR-Lex – 32021R1119 – SK – EUR-Lex \(europa.eu\)](#).

³⁹ Úroveň čistých domácich emisií EÚ v roku 2021 (najnovšie dostupné údaje) je vo všeobecnosti v súlade s trajektóriou na dosiahnutie týchto ambiciózných cieľov, no ich znižovanie treba výrazne urýchliť.

⁴⁰ [Nástroj susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce – Globálna Európa \(eur-lex.europa.eu\)](#).

Európsky semester integruje vykonávanie cieľov udržateľného rozvoja. Zahŕňa výročné správy o jednotlivých krajinách za všetky členské štáty⁴², pričom v každej z nich sa zdôrazňuje pokrok a výzvy pri vykonávaní opatrení týkajúcich sa cieľov udržateľného rozvoja, a komplexnú štatistickú monitorovaciu správu, ktorá obsahuje hĺbkový prehľad o pokroku EÚ pri plnení cieľov udržateľného rozvoja.

Celkovo sa zámery stanovené v cieľoch udržateľného rozvoja týkajúce sa zamestnanosti, vzdelávania a zručností, pracovných podmienok, boja proti chudobe a nerovnosti a podpory rovnosti príležitostí a sociálneho začlenenia na úrovni EÚ sledujú prostredníctvom vykonávania **Európskeho piliera sociálnych práv**⁴³ a budovania **Únie rovnosti**. V akčnom pláne Európskeho piliera sociálnych práv⁴⁴, prijatom v marci 2021, sa stanovujú tri ambiciózne hlavné ciele EÚ do roku 2030 v oblasti zamestnanosti, zručností a znižovania chudoby. Tieto ciele zahŕňajú 78 % mieru zamestnanosti (pre osoby vo veku 20 až 64 rokov), 60 % mieru účasti všetkých dospelých na odbornej príprave a zníženie počtu ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením o najmenej 15 miliónov vrátane najmenej 5 miliónov detí (v porovnaní s rokom 2019). Kľúčovým finančným nástrojom na vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv je **Európsky sociálny fond plus** s celkovým rozpočtom vo výške viac ako 99 miliárd EUR.

Hospodárskym rastom a zamestnanosťou sa zaoberá **cieľ udržateľného rozvoja 8**. Po poklese súvisiacom s pandémiou COVID-19 v roku 2020 hospodárstvo EÚ v roku 2021 narástlo o 5,4 %. Odhaduje sa, že v roku 2022 narástlo o 3,5 % a v roku 2023 narastie o 0,8 %⁴⁵. Miera zamestnanosti v EÚ dosiahla v roku 2022 novú rekordnú úroveň 74,7 % a odvtedy sú trhy práce stále silné. Nezamestnanosť a dlhodobá nezamestnanosť vykazujú už od roku 2014 klesajúci trend. Ak bude tento pozitívny trend pokračovať, EÚ bude mať dobré predpoklady na dosiahnutie svojho cieľa týkajúceho sa zamestnanosti na úrovni 78 % do roku 2030. Menej priaznivá je však situácia mladých ľudí na trhu práce. Vďaka **záruke pre mladých ľudí**⁴⁶ získalo od roku 2013 viac než 24 miliónov mladých ľudí prístup na trh práce alebo k vzdelávaniu.

V súvislosti s **cieľom udržateľného rozvoja 1** sa počet ľudí v EÚ ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením výrazne znížil zo 104,9 milióna (alebo 24 % obyvateľstva EÚ) v roku 2015 na 95,4 milióna (21,7 %) v roku 2021. Počet ohrozených detí klesol z 22,3 milióna v roku 2015 na 19,6 milióna v roku 2021. Medzi krajinami EÚ však pretrvávajú značné rozdiely v miere chudoby. Aj vidiecke oblasti bývajú vystavené vyššiemu riziku chudoby v dôsledku vysťahovalectva a obmedzeného prístupu k službám, slabším trhom práce a možnostiam v oblasti vzdelávania. Pokiaľ ide o **cieľ udržateľného rozvoja 10**, rozdiely v príjmoch medzi chudobnými a bohatými v EÚ sú takisto stále veľké a sociálne

⁴² [Európsky semester 2022: Správy o jednotlivých krajinách \(europa.eu\)](https://european-council.europa.eu/media/402074/image/data/semestr2022/spravy_o_jednotlivych_krajinach.pdf).

⁴³ [Európsky pilier sociálnych práv v 20 zásadách \(europa.eu\)](https://european-council.europa.eu/media/402074/image/data/pilier_sociálnych_práv_v_20_zásadách.pdf).

⁴⁴ [Akčný plán Európskeho piliera sociálnych práv \(europa.eu\)](https://european-council.europa.eu/media/402074/image/data/akčný_plán_európskeho_piliara_sociálnych_práv.pdf).

⁴⁵ [Zimná ekonomická prognóza 2023: Hospodárstvo EÚ sa vyhne recesii, no prekážky pretrvávajú \(europa.eu\)](https://european-council.europa.eu/media/402074/image/data/zimná_ekonomická_prognóza_2023.pdf).

⁴⁶ Posilnená záruka pre mladých ľudí predstavuje záväzok všetkých členských štátov, že zaistia, aby všetci ľudia mladší ako 30 rokov dostali kvalitnú ponuku zamestnania, ďalšieho vzdelávania, učňovskej prípravy alebo stáže do štyroch mesiacov po tom, čo prídu o prácu alebo ukončia formálne vzdelanie. Viac podrobností nájdete [tu](https://european-council.europa.eu/media/402074/image/data/záruka_pre_mladých_luďi.pdf).

začlenenie nezamestnaných, migrantov, menšín či osôb so zdravotným znevýhodnením je naďalej výzvou.

Bojovať proti nerovnostiam a na nikoho nezabúdať

Ústredným záväzkom Agendy 2030 je na nikoho nezabúdať. Nerovnosti sú výzvou, ktorá sa dotýka všetkých cieľov udržateľného rozvoja.

EÚ je odhodlaná odstrániť chudobu vo všetkých jej podobách, ukončiť diskrimináciu a sociálne vylúčenie a znižovať nerovnosti. V **Zmluve o Európskej únii** sa stanovuje, že EÚ je založená na hodnotách úcty k ľudskej dôstojnosti, slobody, demokracie, rovnosti, právneho štátu a dodržiavania ľudských práv vrátane práv osôb patriacich k menšinám. Záväzok na nikoho nezabudnúť sa odráža vo vnútorných a vonkajších politikách EÚ, aj v uplatňovaní prístupu založeného na právach a vo zvýšení dôrazu na boj proti nerovnostiam.

Prioritou je vybudovať **Úniu rovnosti** so spravodlivejšou a inkluzívnejšou spoločnosťou bez akejkoľvek diskriminácie. **Únia rovnosti** je založená na politikách a opatreniach, ktoré vytvárajú podmienky, v ktorých bude každý môcť žiť, rozvíjať sa a byť lídrom bez diskriminácie. Jej výsledkom bolo prijatie a vykonávanie stratégií a akčných plánov priamo zameraných na plnenie cieľov udržateľného rozvoja, konkrétne vrátane cieľov 1, 4, 5, 8 a 10. Mnohé z nich sú uvedené v tomto oddiele venovanom najdôležitejším opatreniam EÚ a sú podrobnejšie opísané v sprievodnom dokumente [SWD(2023) 700].

Na úrovni EÚ sa prijali konkrétne opatrenia politík na podporu a zabezpečenie spravodlivosti a solidarity v európskom sociálnom trhovom hospodárstve. Aby sme sa dostali k tým, ktorí najviac zaostávajú, potrebujeme najskôr rozčlenené údaje na monitorovanie záväzkov a navrhovanie politík pre najzraniteľnejšie a marginalizované skupiny obyvateľstva. Určité skupiny obyvateľstva, ako napríklad deti, osoby so zdravotným postihnutím, prisťahovalci alebo Rómovia, sú viac ohrozené chudobou⁴⁷. EÚ pravidelne zbiera údaje týkajúce sa sociálno-ekonomických výsledkov ľudí prostredníctvom svojho štatistického úradu ([Eurostat](#)) a svojich špecializovaných agentúr vrátane Agentúry EÚ pre základné práva ([FRA](#)), Európskej nadácie pre zlepšovanie životných a pracovných podmienok ([Eurofound](#)) a Európskeho inštitútu pre rodovú rovnosť ([EIGE](#)).

S cieľom zaistiť plnú účasť osôb so zdravotným postihnutím sa **stratégia v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030** zameriava na zlepšenie života osôb so zdravotným postihnutím počas tohto desaťročia v EÚ aj mimo nej, a to aj v prípade humanitárnych kríz.

Ústredným prvkom **medzinárodných partnerstiev** EÚ je aj to, aby sa na nikoho nezabúdalo a aby sa bojovalo proti nerovnostiam, čo je súčasťou cieľa podporovať udržateľný rozvoj. Prostredníctvom svojich medzinárodných partnerstiev sa EÚ prioritne zameriava na boj proti nerovnostiam a na podporu udržateľných a inkluzívnych spoločností. Jedným zo všeobecných

⁴⁷ Osobitná kapitola Agentúry pre základné práva o [vykonávaní cieľov udržateľného rozvoja v EÚ: otázka ľudských a základných práv](#) (jún 2019).

cieľov je zachytiť viacrozmerný príspevok k boju proti nerovnostiam pri navrhovaní, referenčnom porovnávaní a monitorovaní jej programov. Opatrenia EÚ sa zameriavajú aj na boj proti nerovnostiam na politickej úrovni, napríklad zlepšovaním systémov sociálnej ochrany a fiškálnych rámcov a riešením nerovností v súvislosti so zmenou klímy a zhoršovaním životného prostredia. Na celom svete a v rôznych odvetviach sa realizuje viacero hlavných iniciatív v oblasti rovnosti: od sociálnej súdržnosti po dôstojnú prácu a od spravodlivej transformácie po digitalizáciu zameranú na človeka.

EÚ prostredníctvom svojich **medzinárodných partnerstiev** podporuje partnerské krajiny pri zlepšovaní podnikateľského a investičného prostredia, súkromných investícií, zvyšovaní finančného začlenenia a podpore a uľahčovaní obchodu v záujme udržateľného rozvoja a hodnotových reťazcov (ciele udržateľného rozvoja 8, 9, 10). Podporuje dôstojnú prácu zlepšovaním sociálnej, pracovnej a environmentálnej udržateľnosti (cieľ udržateľného rozvoja 8), presadzovaním rodovej rovnosti (cieľ udržateľného rozvoja 5) a posilňovaním postavenia žien a mládeže, bojom proti nerovnostiam (cieľ udržateľného rozvoja 10) a zlepšovaním politík a systémov odbornej prípravy a vzdelávania (cieľ udržateľného rozvoja 4). V rámci stratégie **Global Gateway** už EÚ spustila niekoľko projektov založených na prístupe Tímu Európa s kapacitou využiť viaceré zdroje financovania vrátane investícií súkromného sektora. Patria medzi ne hlavné iniciatívy investičného balíka EÚ a Africkej únie týkajúce sa strategických dopravných koridorov v západnej, strednej a východnej Afrike, ktoré prispievajú k plneniu celého spektra vzájomne súvisiacich cieľov udržateľného rozvoja.

Európa pripravená na digitálny vek

V záujme úspešného plnenia Agendy 2030 a zachovania svojej konkurencieschopnosti na svetovej scéne EÚ transformuje priemysel a infraštruktúru tak, aby boli ekologickejšie a digitálnejšie, a hospodárstvo tak, aby bolo obehovejšie. Pandémia COVID-19 opätovne potvrdila výhody digitalizácie v našom každodennom živote a dôvody, prečo je digitálna transformácia tou správnou cestou. Digitálna a zelená transformácia navzájom súvisia a vzájomne podporujú svoj potenciál.

Obrázok č. 5: Príspevok hlavnej ambície „Európa pripravená na digitálny vek“ k cieľom udržateľného rozvoja

Dobrý pokrok sa dosiahol v oblasti **priemyslu, inovácií a infraštruktúry (cieľ udržateľného rozvoja 9)**. Opatrenia EÚ sa zameriavajú na modernizáciu jej odvetví a infraštruktúr ich ekologizáciou a digitalizáciou. Posilnenie digitálnych infraštruktúr je kľúčovým pilierom **digitálneho desaťročia**⁴⁸, programu, v ktorom sa stanovuje stratégia EÚ pre digitálnu transformáciu. Najvyššia produktivita je v odvetviach, ako sú digitálne a čisté technológie, ktoré by mali byť odvetviami rastu budúcnosti. Aby v Európe mohli prevítať,

⁴⁸ [COM\(2021\) 118 final z 9. marca 2021.](#)

EÚ prijala Priemyselný plán Zelenej dohody⁴⁹, vypracovala návrhy právnych predpisov o umelej inteligencii a regulovala dátové služby a trhy spôsobom zameraným na človeka. Prostredníctvom Európskeho aktu o čipoch⁵⁰ EÚ zmobilizuje viac než 43 miliárd EUR vo forme verejných a súkromných investícií a spolu s členskými štátmi a medzinárodnými partnermi stanoví opatrenia, ktoré ju pripraví na akékoľvek budúce narušenia dodávateľského reťazca, umožní ich predvídať a rýchlo na ne reagovať. Aby sme sa stali lídrom v zelenej a digitálnej transformácii, je nevyhnutné uľahčiť a zjednodušiť prístup k financovaniu, najmä pre malé a stredné podniky, a vytvoriť priaznivý regulačný rámec. Využívajú sa aj vesmírne technológie v podobe satelitnej navigácie a pozorovania Zeme, aby sa zlepšila odolnosť a udržateľnosť poľnohospodárstva, využívanie pôdy a morských zdrojov a doprava.

EÚ zároveň podporuje inovácie prostredníctvom svojho nového európskeho inovačného programu⁵¹, ktorého cieľom je, aby EÚ viedla novú vlnu špičkovej technologickej inovácie a startupov v rámci európskeho výskumného priestoru. K plneniu všetkých 17 cieľov udržateľného rozvoja prispieva kľúčový program EÚ na financovanie výskumu a inovácií Horizont Európa s rozpočtom vo výške 95,5 miliardy EUR na roky 2021 – 2027, ktorý zvyšuje konkurencieschopnosť a rast EÚ. Tieto opatrenia začínajú prinášať ovocie. Počet patentových prihlášok na Európsky patentový úrad rastie. Intenzita výskumu a vývoja v EÚ však vzrástla len mierne a v roku 2021 dosiahla úroveň 2,27 %, čo nedosahuje cieľovú hodnotu 3 % stanovenú na rok 2030.

Vzdelávanie a odborná príprava, zručnosti a deti

Mladá generácia je hnacou silou udržateľného rozvoja. Starostlivosť o mladšiu generáciu prispieva k jej rozvoju a rastu. Cílené opatrenia sa spájajú so silnými sociálnymi službami.

Aby sa na nikoho nezabudlo, treba takisto prelomiť medzigeneračné cykly znevýhodnenia, čo je cieľom novej **stratégie EÚ v oblasti práv dieťaťa**⁵² a **Európskej záruky pre deti**⁵³. Európska záruka pre deti zaručuje deťom v núdzi účinný prístup ku kľúčovým službám, ako sú starostlivosť, vzdelávanie, zdravotná starostlivosť, strava a bývanie.

Digitalizácia prináša deťom príležitosti a výhody, ale aj riziká. Cieľom novej **stratégie vytvárania lepšieho internetu pre deti**⁵⁴ je zabezpečiť, aby boli deti na internete chránené, rešpektované a mali silnejšie postavenie. Komisia takisto predložila návrh nových **právnych predpisov EÚ na prevenciu sexuálneho zneužívania detí na internete a boj proti nemu**.

Pokiaľ ide o **vzdelávanie a odbornú prípravu (cieľ udržateľného rozvoja 4)**, EÚ zaznamenala celkovo mierny pokrok, pričom začala na vysokej úrovni. Na jednej strane EÚ

⁴⁹ Priemyselný plán Zelenej dohody určený pre vek emisnej neutrálnosti je plán na zvýšenie konkurencieschopnosti emisne neutrálneho priemyslu v Európe a podporu rýchleho prechodu na klimatickú neutralitu. Viac podrobností nájdete tu: [COM\(2023\) 62 final z 1. februára 2023](#).

⁵⁰ [COM\(2022\) 45 final z 8. februára 2023](#).

⁵¹ [COM\(2022\) 332 final z 5. júla 2022](#).

⁵² [COM\(2021\) 142 final z 24. marca 2021](#).

⁵³ [Odporúčanie Rady \(EÚ\) 2021/1004 zo 14. júna 2021, ktorým sa zriaďuje Európska záruka pre deti](#).

⁵⁴ [COM\(2022\) 212 final z 11. mája 2022](#).

dosiahla významný pokrok v oblasti vzdelávania v ranom detstve, znížila počet osôb, ktoré predčasne ukončujú štúdium, podporila systémy učňovskej prípravy v odbornom vzdelávaní a príprave (OVP) a zvýšila mieru dosiahnutia terciárneho vzdelania. V EÚ už sídli takmer 5 000 inštitúcií vysokoškolského vzdelávania a je tu 18 miliónov študentov terciárneho vzdelávania. V rámci EÚ 57,2 % všetkých absolventov terciárneho vzdelávania v roku 2020 tvorili ženy⁵⁵. Na druhej strane účasť dospelých na vzdelávaní a podiel dospelých s aspoň základnými digitálnymi zručnosťami sa od roku 2015 výrazne nezlepšili a každý piaty mladý Európan ešte stále nemá dostatočné zručnosti v oblasti čítania, matematiky či prírodných vied.

Po **Európskom roku mládeže** v roku 2022 je rok 2023 **Európskym rokom zručností**. Jeho cieľom je podporiť zvýšené investície do odbornej prípravy a zvyšovania úrovne zručností, zabezpečiť, aby zručnosti zodpovedali potrebám trhu práce, a zosúladiť ambície a zručnosti ľudí s príležitosťami. V rámci Európskeho roku zručností sa budú podporovať konkrétne ciele udržateľného rozvoja 4, 8 a 9. **Program Erasmus+** prispieva k zlepšovaniu kvality a relevantnosti vzdelávacích systémov prostredníctvom vzdelávacej mobility, inštitucionálnej spolupráce a budovania kapacít na celom svete. Na základe **Samitu OSN o transformácii vzdelávania 2022** prijme EÚ na celosvetovej úrovni nadväzné opatrenia v rámci rôznych **priorít vzdelávania**, ako sú odborná príprava učiteľov, zvyšovanie rovnosti a začlenenia vo vzdelávaní a podpora zručností. EÚ ako Tím Európa poskytuje spoločne viac ako polovicu podpory globálneho financovania vzdelávania, a to v rámci fondov Globálne partnerstvo pre vzdelávanie a Vzdelávanie nepočká.

EÚ prostredníctvom svojich **medzinárodných partnerstiev** podporuje partnerské krajiny v digitálnej transformácii. Centrum digitalizácie pre rozvoj⁵⁶ je novou formou globálnej spolupráce s EÚ v digitálnej oblasti, ktorá podporuje regulačné rámce v oblasti digitálnych technológií a údajov a digitálnych zručností. Prostredníctvom stratégie Global Gateway EÚ podporuje inovácie v oblasti digitálnej infraštruktúry na celom svete a súvisiace opatrenia v oblasti vzdelávania a výskumu, najmä vo forme hlavných iniciatív, ako sú Digitálna aliancia s Latinskou Amerikou a Karibikom alebo iniciatíva Digitálna pripojiteľnosť v Strednej Ázii.

Populácia a pokoj – podpora európskeho spôsobu života a nový impulz pre európsku demokraciu

Podpora európskeho spôsobu života

Bezpečnosť, spravodlivosť a silné inštitúcie sú kľúčovými faktormi inkluzívneho a sociálne spravodlivého hospodárskeho rastu. Vďaka pevnému rámcu právneho štátu a stabilným inštitúciám dosiahla EÚ výrazný pokrok pri plnení **cieľa udržateľného rozvoja 16**. EÚ takisto do roku 2020 zaznamenala dobrý pokrok pri plnení cieľov v oblasti zdravia a blahobytu (**cieľ udržateľného rozvoja 3**) a napriek komplikáciám spôsobeným pandémiou koronavírusu tento pozitívny trend pokračuje.

⁵⁵ Eurostat: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Tertiary_education_statistics.

⁵⁶ Odkaztu.

Obrázok č. 6: Príspevok hlavnej ambície „Podpora európskeho spôsobu života“ k cieľom udržateľného rozvoja

S cieľom lepšie chrániť fyzické a duševné zdravie občanov EÚ, vybaviť EÚ a jej členské štáty prostriedkami na predchádzanie budúcim pandémiám a ich prekonanie a zlepšiť odolnosť systémov zdravotnej starostlivosti EÚ boli položené základy európskej zdravotnej únie. Programom EU4Health⁵⁷ s rozpočtom vo výške 5,3 miliardy EUR na roky 2021 – 2027 sa posilňujú systémy zdravotníctva. V rámci európskeho plánu na boj proti rakovine⁵⁸ s finančnou podporou vo výške 4 miliardy EUR, z čoho 1,25 miliardy EUR pochádza z programu EU4Health, sa posilňuje prevencia rakoviny, výskum a starostlivosť o pacientov.

V záujme ochrany všetkých v EÚ Komisia vypracovala novú **stratégiu pre bezpečnostnú úniu**⁵⁹. Tá prispieva k mierovým a inkluzívnym spoločnostiam, na ktoré sa zameriava **cieľ udržateľného rozvoja 16**. Táto stratégia sa zameriava na prioritné oblasti, v ktorých môže EÚ pomáhať členským štátom pri posilňovaní bezpečnosti pre všetkých ľudí žijúcich v Európe. Stratégia má zásadný význam pre znižovanie všetkých foriem násilia, skoncovanie so zneužívaním a obchodovaním s ľuďmi a boj proti organizovanej trestnej činnosti a terorizmu.

Právny štát je základnou hodnotou EÚ⁶⁰. EÚ postupne posilnila svoj súbor nástrojov na podporu a ochranu právneho štátu v EÚ⁶¹. Tento súbor nástrojov zahŕňa preventívne aj reaktívne nástroje, medzi ktoré patria napríklad výročné správy o právnom štáte⁶², ktoré umožňujú identifikovať a riešiť problémy v členských štátoch EÚ, alebo postupy v prípade nesplnenia povinnosti, keď problémy týkajúce sa právneho štátu predstavujú porušenie práva EÚ⁶³. **Európsky mechanizmus právneho štátu**⁶⁴, ktorého ústredným prvkom sú správy o právnom štáte, je preventívnym nástrojom, ktorý je navrhnutý ako ročný cyklus úzkeho dialógu medzi inštitúciami EÚ a členskými štátmi, národnými parlamentmi, občianskou spoločnosťou a ďalšími zainteresovanými stranami s cieľom zabezpečiť monitorovanie a vydávať odporúčania. Komisia prijala aj stratégiu na posilnenie uplatňovania základných práv v EÚ⁶⁵ a každoročne podáva správy o uplatňovaní Charty základných práv Európskej

⁵⁷ Viac informácií nájdete [tu](#).

⁵⁸ Viac informácií nájdete [tu](#).

⁵⁹ [COM\(2020\) 605 final z 24. júla 2020](#).

⁶⁰ Článok 2 Zmluvy o Európskej únii (ZEU).

⁶¹ Oznámenie Komisie *Posilnenie právneho štátu v EÚ*, COM(2019) 343.

⁶² [Mechanizmus právneho štátu \(europa.eu\)](#).

⁶³ https://commission.europa.eu/law/law-making-process/applying-eu-law/infringement-procedure_sk.

⁶⁴ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/rule-law-mechanism_sk.

⁶⁵ [COM\(2020\) 711 final z 2. decembra 2020](#).

únie⁶⁶, zatiaľ čo Agentúra EÚ pre základné práva každoročne podáva správy o vykonávaní charty v praxi.

Cieľom navrhovaného **Nového paktu o migrácii a azyle**⁶⁷ je zabezpečiť, aby sa migrácia riadila účinným a ľudským spôsobom so spravodlivými a efektívnymi pravidlami pre udeľovanie azylu. Okrem toho vonkajší pilier paktu podporuje partnerské krajiny pri riadení migrácie v rámci migračných koridorov vrátane spolupráce s krajinami pôvodu a tranzitu a cieľovými krajinami.

Solidarita v boji proti pandémie

V dôsledku pandémie COVID-19 bolo v EÚ zaznamenaných približne 1,7 milióna nadmerných úmrtí⁶⁸. **Prekonanie pandémie pomocou vedy a solidarity** bolo najvyššou prioritou. Vďaka stratégii EÚ v oblasti vakcín sa do všetkých kútov Európy doručilo viac než 1,7 miliardy dávok vakcín proti ochoreniu COVID-19, zaočkovalo sa 86 % dospeléj populácie v EÚ a zachránili sa tisíce životov.

Celosvetovo je EÚ jedným z hlavných darcov v rámci nástroja globálneho prístupu k vakcínam proti ochoreniu COVID-19 **COVAX**. Od novembra 2020 do júna 2022 EÚ vyviezla viac ako 2,2 miliardy dávok vakcín do celkovo 167 krajín, z čoho 478 miliónov dávok darovala prostredníctvom systému COVAX krajinám v núdzi, najmä v Afrike. Humanitárna pomoc EÚ sa osobitne zameriavala aj na zabezpečenie prístupu k vakcínam pre najzraniteľnejšie skupiny, na ktoré sa vnútroštátne vakcinačné programy nevzťahujú. EÚ spoločne ako Tím Európa poskytuje významnú podporu globálnemu financovaniu v oblasti zdravia a podporuje posilnenie globálnej správy v oblasti zdravia, najmä WHO. S cieľom zlepšiť globálnu zdravotnú bezpečnosť sa opatrenia EÚ v novej **stratégii EÚ v oblasti globálneho zdravia** prijatej v novembri 2022 zameriavajú na zabezpečenie lepšej pripravenosti a reakcie na zdravotné hrozby. Pokiaľ ide o obdobie do roku 2030, zámerom je opätovne dosiahnuť pokrok v cieľoch udržateľného rozvoja týkajúcich sa zdravia tým, že sa pozornosť sústreďí na posilnenie systémov zdravotnej starostlivosti, všeobecne dostupnú zdravotnú starostlivosť, primárnu zdravotnú starostlivosť, verejné zdravie a determinanty zdravia.

Prostredníctvom svojich **medzinárodných partnerstiev** EÚ podporuje dodržiavanie ľudských práv a plnenie cieľov ľudského rozvoja a zásady na nikoho nezabudnúť, pričom sa zameriava na ľudí žijúcich v najchudobnejších a najzraniteľnejších situáciách a v krízových situáciách, najmä v oblasti zdravia (cieľ udržateľného rozvoja 3), vzdelávania (cieľ udržateľného rozvoja 4), sociálnej ochrany (cieľ udržateľného rozvoja 1) a rodovej rovnosti (cieľ udržateľného rozvoja 5). Boj proti chudobe je ústredným prvkom medzinárodnej spolupráce EÚ, ktorá ho zaraďuje medzi prierezové ciele. EÚ kladie väčší dôraz na boj proti nerovnostiam budovaním inkluzívnych a udržateľných spoločností (cieľ udržateľného rozvoja

⁶⁶ https://commission.europa.eu/aid-development-cooperation-fundamental-rights/your-rights-eu/eu-charter-fundamental-rights/application-charter_sk.

⁶⁷ [COM\(2020\) 609 final z 23. septembra 2020](#).

⁶⁸ Od januára 2020 do decembra 2022, v porovnaní s priemerným počtom úmrtí zaznamenaných v období 2016 – 2019.

10). Najmenej 20 % rozpočtu v rámci Nástroja susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce – Globálna Európa bude prispievať k ľudskému rozvoju. EÚ realizuje transformačné iniciatívy Tímu Európa so zameraním na ľudský rozvoj, ako je iniciatíva v oblasti výroby vakcín, liekov a zdravotníckych technológií a prístupu k nim v Afrike či iniciatíva v oblasti odbornej prípravy učiteľov v subsaharskej Afrike, a poskytuje osobitnú podporu na globálne opatrenia.

Nový impulz pre európsku demokraciu

V rámci nového impulzu pre európsku demokraciu prijíma EÚ významné opatrenia, ktoré priamo prispievajú k plneniu **cieľa udržateľného rozvoja 5** týkajúceho sa rodovej rovnosti, **cieľa udržateľného rozvoja 10** týkajúceho sa zníženia nerovností a **cieľa udržateľného rozvoja 16** týkajúceho sa podpory mieru, spravodlivosti a silných inštitúcií.

Obrázok č. 7: Príspevok hlavnej ambície „Nový impulz pre európsku demokraciu“ k cieľom udržateľného rozvoja

Na riešenie diskriminácie v EÚ v súlade s **cieľmi udržateľného rozvoja 10 a 16** prijala Komisia akčný plán EÚ proti rasizmu⁶⁹, strategický rámec EÚ pre rovnosť, začleňovanie a účasť Rómov⁷⁰, stratégiu pre rovnosť LGBTIQ osôb⁷¹, stratégiu EÚ pre boj proti antisemitizmu a podporu židovského života⁷² a [stratégiu v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030](#)⁷³. Okrem toho sa Komisia intenzívne zapája do boja proti akejkoľvek forme nenávisťných prejavov a trestných činov z nenávisťi, ktoré sú podľa práva EÚ nezákonné⁷⁴.

Pokiaľ ide o účasť verejnosti, Komisia sa zaviazala, že **občanom EÚ dá väčší priestor vyjadriť sa k tomu**, čo EÚ robí a čo im prináša. To je v súlade s **cieľom udržateľného rozvoja 16**. EÚ aktívne podporuje účasť občanov, podnikov a zainteresovaných strán na procese tvorby politik EÚ. Každý, nielen občania EÚ, môže poskytnúť spätnú väzbu online počas celého cyklu tvorby politiky prostredníctvom portálu Komisie Vyjadrite svoj názor⁷⁵, ktorý sa použil aj na účely tohto dobrovoľného preskúmania. Komisia zverejnila celkovo viac než 5 000 príležitostí na poskytnutie spätnej väzby a doručili sa jej vyše 3 milióny príspevkov. Konferencia o budúcnosti Európy⁷⁶ bola jedinečnou príležitosťou na štruktúrovanú diskusiu s občanmi o kľúčových prioritách vrátane spôsobov plnenia cieľov udržateľného rozvoja.

⁶⁹ Viac informácií nájdete [tu](#).

⁷⁰ Viac informácií nájdete [tu](#).

⁷¹ COM(2020) 698 final.

⁷² [COM\(2021\) 615 final](#).

⁷³ [COM\(2021\) 615 final](#).

⁷⁴ [Rámcové rozhodnutie o boji proti niektorým formám a prejavom rasizmu a xenofóbiez roku 2008](#).

⁷⁵ Portál Vyjadrite svoj názor: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say_sk.

⁷⁶ Viac informácií nájdete [tu](#).

Viac než 750 000 účastníkov sa podelilo o takmer 19 000 nápadov a diskutovalo o nich. V nadväznosti na úspech Konferencie o budúcnosti Európy sú teraz súčasťou tvorby politiky Komisie v určitých kľúčových oblastiach panelové diskusie občanov. Výsledkom konferencie boli záväzky týkajúce sa nových politických iniciatív, z ktorých mnohé prispievajú k plneniu celého radu príslušných cieľov udržateľného rozvoja. V rámci panelových diskusií novej generácie v roku 2023 budú občania rokovať o iniciatívach týkajúcich sa plytvania potravinami, vzdelávacej mobility a virtuálnych svetov.

Na rok 2022 zároveň pripadlo aj 10. výročie európskej iniciatívy občanov⁷⁷. Tá predstavuje významný prostriedok umožňujúci aktívnu účasť na tvorbe politik EÚ, prostredníctvom ktorého môžu občania priamo vyzvať Komisiu, aby navrhla nové právne predpisy EÚ.

Akčný plán pre európsku demokraciu⁷⁸ je zameraný na posilnenie postavenia občanov a budovanie odolnejších demokracií v celej EÚ prostredníctvom **podpory dôveryhodných, transparentných a inkluzívnych volieb, posilnenia slobody médií a boja proti dezinformáciám**. V roku 2023, rok pred nadchádzajúcimi voľbami do Európskeho parlamentu, Komisia predloží balík opatrení v oblasti obrany demokracie, ktorý sa zameria na transparentnosť, volebné záležitosti, posilnenie občianskeho priestoru a podporu inkluzívnej a účinnej spolupráce verejných orgánov s organizáciami občianskej spoločnosti a občanmi. Cieľom všetkých týchto opatrení je posilniť odolnosť demokracie v EÚ. V rámci tohto balíka bude možné zohľadniť aj niekoľko návrhov týkajúcich sa demokracie, ktoré predložila Konferencia o budúcnosti Európy, pokiaľ ide o zapojenie občanov do tvorby politik.

Vzhľadom na to, že dezinformácie a manipulácia s informáciami majú významný negatívny vplyv na demokratickú spoločnosť, EÚ sa bude aj naďalej zameriavať na dezinformácie a zasahovanie, pričom slobodu prejavu bude chrániť ako jednu z najvyšších hodnôt našich spoločností.

Rodová rovnosť

Hoci je EÚ významným podporovateľom rodovej rovnosti a v posledných desaťročiach dosiahla výrazný pokrok, treba vyvinúť ďalšie úsilie prostredníctvom rôznych opatrení.

Hlavnou súčasťou tohto záväzku na ceste k Únii rovnosti je **stratégia pre rodovú rovnosť**⁷⁹ na roky 2020 – 2025. Prostredníctvom nej sa EÚ usiluje o vytvorenie Únie, v ktorej si ženy a muži môžu slobodne zvoliť svoju životnú cestu, majú rovnaké príležitosti na to, aby prosperovali, rovnocenne sa zúčastňujú na živote spoločnosti a zastávajú v nej vedúce pozície. Rodová rovnosť zohráva kľúčovú úlohu aj v oblasti vzdelávania, udržateľného hospodárskeho rastu a znižovania nerovností. Počet žien zastávajúcich vedúce pozície sa zvyšuje a rozdiely medzi mužmi a ženami na trhu práce sa znižujú. Rodové rozdiely sú však stále značné a rodovo motivované násilie je stále realitou.

⁷⁷ Viac informácií nájdete [tu](#).

⁷⁸ [COM\(2020\) 790 final z 3. decembra 2020](#).

⁷⁹ [COM\(2020\) 152 final z 5. marca 2020](#).

Hoci je **zásada rovnakej odmeny za rovnakú prácu** zakotvená v Zmluve o fungovaní EÚ⁸⁰, stále pretrvávajú rozdiely v odmeňovaní žien a mužov⁸¹. Novými **záväznými opatreniami v oblasti transparentnosti odmeňovania**⁸² sa zabezpečí väčšia transparentnosť a účinné presadzovanie zásady rovnakej odmeny za rovnakú prácu. EÚ okrem toho prijala **nové pravidlá na zabezpečenie rodovej rovnosti v správnych radách kótovaných spoločností**.

V marci 2022 Komisia navrhla celoúnijné pravidlá s cieľom **skončiť s rodovo motivovaným násilím páchaným na ženách a domácim násilím**⁸³. Na základe navrhovaných pravidiel by sa kriminalizovalo znásilnenie na základe chýbajúceho súhlasu, mrzačenie ženských pohlavných orgánov a kybernetické násilie a posilnil by sa prístup obetí k spravodlivosti.

Prostredníctvom svojich **medzinárodných partnerstiev** sleduje EÚ tieto ciele na globálnej úrovni. V súvislosti s cieľom udržateľného rozvoja 16 je základom vonkajšej činnosti EÚ v oblasti udržateľného rozvoja správa vecí verejných, mier a bezpečnosť. Pokrok v plnení tohto cieľa udržateľného rozvoja má multiplikačný účinok na všetky ciele udržateľného rozvoja. EÚ pri plnení Agendy 2030 uplatňuje prístup založený na ľudských právach, pričom svoje opatrenia zakotvuje v ochrane, dodržiavaní a uplatňovaní ľudských práv⁸⁴. Koná v záujme právneho štátu, účasti verejnosti, nediskriminácie a rovnosti a zodpovednosti vrátane špecializovaných opatrení na podporu občianskej spoločnosti a obhajcov ľudských práv. EÚ aktívne podporuje posilnenie postavenia a účasť mládeže, a to aj prostredníctvom svojho akčného plánu pre mládež v rámci vonkajšej činnosti. EÚ prispieva k plneniu cieľa udržateľného rozvoja 5 aj navonok, a to tým, že do svojich medzinárodných partnerstiev začleňuje rodovú rovnosť a zabezpečuje, aby sa rodová rovnosť zohľadňovala aspoň v 85 % všetkých jej vonkajších činností. Rozhodné kroky prijíma aj spolu s OSN, napríklad prostredníctvom iniciatívy Spotlight. Okrem toho zabezpečuje, aby humanitárna činnosť financovaná EÚ bola rodovo aj vekovo citlivá, pričom využíva vlastný humanitárny rodovo-vekový ukazovateľ. Z nedávneho posúdenia vyplynulo, že v roku 2021 sa v rámci 96 % humanitárneho financovania do určitej alebo veľkej miery zohľadnilo rodové a vekové hľadisko.

Partnerstvo – silnejšia Európa vo svete

Ciele EÚ, najmä súbežnú zelenú a digitálnu transformáciu, ani ciele udržateľného rozvoja nemožno dosiahnuť bez spolupráce s partnerskými krajinami a na multilaterálnej úrovni.

Obrázok č. 8: Príspevok hlavnej ambície „Silnejšia Európa vo svete“ k cieľom udržateľného rozvoja

⁸⁰ [Článok 157 Zmluvy o fungovaní Európskej únie.](#)

⁸¹ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_05_20/default/table?lang=en

⁸² Viac informácií nájdete [tu](#).

⁸³ [COM\(2022\) 105 final z 8. marca 2022.](#)

⁸⁴ SWD(2021) 179 final z 30. júna 2021.

Podpora partnerských krajín pri plnení cieľov udržateľného rozvoja sa na základe **Európskeho konsenzu o rozvoji** z roku 2017⁸⁵ stala ústredným cieľom medzinárodných partnerstiev EÚ. Odstránenie chudoby, boj proti diskriminácii a nerovnostiam a zásada na nikoho nezabúdať sú ústrednými motívmi našich medzinárodných partnerstiev, ktoré majú za cieľ posilniť udržateľný rozvoj podporou vykonávania Agendy 2030. Táto rozhodná činnosť v záujme podpory cieľov udržateľného rozvoja spolu s prioritami EÚ sa ďalej rozvíja prostredníctvom programov v rámci nástroja NDICI – Globálna Európa, hlavného nástroja na financovanie vonkajšej činnosti (vrátane jeho investičnej zložky, Európskeho fondu pre udržateľný rozvoj plus). Nadväzovanie partnerstiev so súkromným sektorom má rozhodujúci význam pre mobilizáciu finančných investícií potrebných na dosiahnutie pokroku v plnení cieľov udržateľného rozvoja. EÚ podporuje inovatívne finančné nástroje, ako napríklad kombinovanie súkromných a verejných zdrojov a poskytovanie záruk na podporu súkromných investícií v partnerských krajinách, najmä v tých, ktoré to najviac potrebujú.

Stratégia **Global Gateway**, spustená v decembri 2021, predstavuje ponuku a účinný príspevok EÚ k posilňovaniu vykonávania a oživeniu globálneho partnerstva (**cieľ udržateľného rozvoja 17**) s cieľom realizovať Agendu 2030 a jej ciele udržateľného rozvoja a zároveň prispieť k Parížskej dohode. V rámci stratégie Global Gateway sa podporujú väčšie verejné a súkromné investície do udržateľnej konektivity, a to najmä prostredníctvom dopravnej, energetickej a digitalizačnej infraštruktúry, a súvisiacich prepojení medzi ľuďmi (v oblasti zdravia a vzdelávania). S cieľom podporiť na globálnej úrovni zelenú a digitálnu transformáciu spolu s cieľmi udržateľného rozvoja EÚ a jej členské štáty zavádzajú stratégiu Global Gateway prístupom Tímu Európa. Cieľom stratégie Global Gateway je v spolupráci s partnerskými krajinami využiť viaceré zdroje financovania vrátane investícií súkromného sektora a pomôcť tak zmenšiť globálnu investičnú priepasť. Cieľom EÚ je do roku 2027 spoločne zmobilizovať investície až do výšky 300 miliárd EUR, z toho polovicu v Afrike. V rámci každej jednotlivej iniciatívy stratégie Global Gateway financovanej z rozpočtu EÚ sa vo všetkých fázach – od návrhu až po vykonávanie a predkladanie správ – identifikujú a začleňujú príslušné ciele udržateľného rozvoja.

Obrázok č. 9: Stratégia Global Gateway a ciele udržateľného rozvoja

⁸⁵

Viac informácií nájdete [tu](https://europa.eu/european-council/en/press-releases/2017/11/17).

EÚ a jej členské štáty sú celkovo **najväčšími darcami oficiálnej rozvojovej pomoci (ODA) na svete**, pričom v roku 2022 spoločne poskytlí 92,8 miliardy EUR (na základe predbežných údajov OECD), čo predstavuje 43 % celosvetovej pomoci. To zodpovedá 0,59 % ich spoločného hrubého národného dôchodku (HND). Sú naďalej odhodlané dosiahnuť svoj kolektívny cieľ, ktorým je v súlade s Agendou 2030 poskytnúť do roku 2030 oficiálnu rozvojovú pomoc v hodnote 0,7 % HND.

EÚ a jej členské štáty prístupom Tímu Európa podporujú partnerské krajiny pri dosahovaní udržateľnej obnovy v súlade s cieľmi udržateľného rozvoja. Na tento účel poskytli od začiatku pandémie COVID-19 do konca roka 2021 sumu 47,7 miliardy EUR. Dopĺňajú tým úsilie o mobilizáciu súkromného sektora, ktorá má využiť investície na dosiahnutie transformačného vplyvu.

EÚ je pevne odhodlaná presadzovať účinný **multilateralizmus**, ktorého jadrom je OSN, a to najmä v rámci vykonávania Agendy 2030 na celosvetovej úrovni. Súčasťou tohto úsilia je angažovanie sa spolu s **OSN**, so skupinami krajín **G7 a G20**, skupinou **Svetovej banky**, s **Medzinárodným menovým fondom**, **Organizáciou pre hospodársku spoluprácu a rozvoj** (OECD) a ďalšími. Znamená to zároveň **posilniť globálne riadenie** tam, kde je to najviac potrebné, najmä pokiaľ ide o celosvetové verejné statky, ktoré treba spoločne chrániť a spravovať, aby sa dosiahol pokrok v plnení cieľov udržateľného rozvoja. EÚ stojí na čele úsilia o znižovanie a zmierňovanie zmeny klímy, ochranu biodiverzity a správu oceánov. Toto úsilie a partnerstvá podporia plnenie viacerých cieľov udržateľného rozvoja vzhľadom na ich vzájomnú prepojenosť.

Súdržnosť politik v záujme rozvoja

Tvorcovia politik v EÚ musia pri vykonávaní domácich politik zohľadňovať vonkajšie vplyvy na partnerské krajiny. Táto požiadavka stanovená v zmluvách EÚ sa všeobecne označuje ako „súdržnosť politik v záujme rozvoja“. V Európskom konsenze o rozvoji z roku 2017 sa

zdôrazňuje ako kľúčový prvok stratégie EÚ zameranej na dosiahnutie cieľov udržateľného rozvoja.

Táto požiadavka sa teraz uplatňuje v kontexte napredovania Agendy 2030 na svetovej úrovni. Jej zameranie už presahuje rámec tradičných piatich strategických výziev (obchod a financie, zmena klímy, potravinová bezpečnosť, migrácia a bezpečnosť) a odráža novú a vzájomne prepojenú dynamiku cieľov udržateľného rozvoja. Predkladanie správ o súdržnosti politík v záujme rozvoja sa stalo neoddeliteľnou súčasťou komplexného prekladania správ o plnení cieľov udržateľného rozvoja, a preto sa ním zaoberá aj toto dobrovoľné preskúmanie.

Cieľom EÚ je rozvíjať spoločné prístupy s kľúčovými partnermi na podporu spoľahlivých partnerstiev a spojenectiev v globálnom kontexte, a tak prispievať k posilňovaniu **globálneho poriadku založeného na pravidlách** a medzinárodného práva. Súčasťou tohto úsilia je aj podpora medzinárodných ľudských práv a medzinárodného humanitárneho práva a ich účinného vykonávania, ktoré je podmienkou pokroku v plnení cieľov udržateľného rozvoja. V kontexte 75. výročia prijatia **Všeobecnej deklarácie ľudských práv** ide o mimoriadne výstižný cieľ. EÚ a jej členské štáty sú hlavnými celosvetovými darcami, ktorí podporujú demokraciu, právny štát a dodržiavanie ľudských práv. Okrem toho členské štáty EÚ zohrali kľúčovú úlohu aj pri prijatí rezolúcie Rady OSN pre ľudské práva v apríli 2023, v ktorej sa opätovne potvrdila ústredná úloha ľudských práv v úsilí o napredovanie v plnení cieľov udržateľného rozvoja.

Otvorený, spravodlivý **obchod** založený na pravidlách je kľúčovým nástrojom na podporu udržateľného rozvoja a na zvýšenie prosperity a blahobytu. EÚ zohráva aktívnu úlohu pri vytváraní silného obchodného programu, ktorý má stanoviť čo najvyššie globálne normy a prispievať k plneniu cieľov udržateľného rozvoja na medzinárodnej úrovni. Na udržateľnosť a pokrok v plnení cieľov udržateľného rozvoja sa sústreďuje aj preskúmavanie obchodnej politiky EÚ⁸⁶ na nadchádzajúce roky. Každá nová komplexná dvojstranná obchodná dohoda medzi EÚ a jej partnermi obsahuje kapitolu o obchode a udržateľnom rozvoji, ktorou sa presadzujú prísne záväzky v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a práce a rodovej rovnosti. EÚ sa takisto usiluje o uzavretie novej generácie investičných dohôd, ktorých cieľom je uľahčiť udržateľné investície a ktoré obsahujú pevné záväzky týkajúce sa medzinárodných nástrojov v oblasti ľudských práv, pracovných noriem, ochrany životného prostredia a dobrej správy vecí verejných. Tieto záväzky sú takisto ťažiskom všeobecného systému preferencií EÚ, a to najmä zavedením osobitného stimulačného opatrenia pre udržateľný rozvoj a dobrú správu vecí verejných (GSP+). V nariadení EÚ proti mučeniu sa takisto odráža záväzok EÚ odstrániť mučenie a trest smrti.

Svetová obchodná organizácia (WTO) musí prispieť k zabezpečeniu udržateľnej, ekologickej a inkluzívnej globálnej obnovy po pandémie, pričom táto obnova musí byť v súlade s cieľmi udržateľného rozvoja. EÚ sa aktívne zúčastňovala na rokovaníach, ktoré v roku 2022 úspešne vyústili do **dohody WTO o subvenciách v odvetví rybolovu**, ktorou sa rieši jeden z cieľov výslovne stanovených v Agende 2030.

⁸⁶

[COM\(2021\) 66 final z 18. februára 2021.](#)

Účinné plnenie cieľov udržateľného rozvoja si takisto vyžaduje, aby pracovníci na celom svete mali dôstojné pracovné podmienky. EÚ už podniká rôzne kroky na podporu dôstojnej práce na celom svete a na odstránenie detskej práce a nútenej práce v súlade s cieľmi udržateľného rozvoja. Medzi kľúčových partnerov v tejto oblasti patrí **Medzinárodná organizácia práce, OECD a skupiny G7 a G20**.

EÚ zohráva aktívnu úlohu pri podpore zdravých a udržateľných makroekonomických politík na celosvetovej úrovni a v partnerských krajinách. Robí tak prostredníctvom hospodárskej diplomacie a makroekonomických dialógov v rámci svojich bilaterálnych vzťahov, ako aj v rámci multilaterálnych stretnutí, akým je G20.

4. Poučenie a výhľad do roku 2030

Základom pre obnovené opatrenia na urýchlenie plnenia Agendy 2030 v rámci EÚ a jej medzinárodných partnerstiev je niekoľko cenných poznatkov.

Silné inštitúcie a riadne podložená tvorba právnych predpisov na zabezpečenie súdržnosti politík v záujme udržateľného rozvoja

Celovládny prístupom k dosahovaniu pokroku v oblasti cieľov udržateľného rozvoja sa zabezpečuje politický dohľad a koordinácia na všetkých úrovniach. EÚ zabezpečí, aby sa jej ambiciózne iniciatívy účinne vykonávali v praxi na vnútroštátnej, regionálnej aj miestnej úrovni. Hospodársky, sociálny, environmentálny a riadiaci rozmer udržateľného rozvoja sa vyvážene začleňuje do všetkých fáz tvorby politík. V súlade s rámcom Komisie pre lepšiu právnu reguláciu⁸⁷ sa vyžaduje, aby sa v posúdení vplyvu každého legislatívneho návrhu uviedlo, ako dané opatrenie EÚ prispeje k plneniu cieľov udržateľného rozvoja. Posúdenia a hodnotenia vplyvu sa zaoberajú prepojeniami, synergiami a kompromismi medzi príslušnými cieľmi udržateľného rozvoja.

Využívanie sily rozpočtu

Rozpočet EÚ je účinným nástrojom na dosiahnutie významného pokroku v plnení Agendy 2030. EÚ už dosiahla pokrok v začleňovaní cieľov udržateľného rozvoja do svojho rozpočtového cyklu. V prípade medzinárodných partnerstiev sa ciele udržateľného rozvoja aktívne začleňujú do návrhov projektov a programov, do rámcov výsledkov (v kombinácii s prioritami EÚ) a do výročných správ o vykonávaní nástrojov vonkajšej činnosti EÚ.

Lepšia komunikácia s občanmi a celospoločenský prístup

Plnenie cieľov udržateľného rozvoja nie je len záležitosťou verejných orgánov, ale vyžaduje si aj plnú účasť občianskej spoločnosti a súkromného sektora. Ak má byť plnenie cieľov udržateľného rozvoja účinné, musí sa aktívne podporovať komunikáciou, do ktorej sa lokálne zapájajú občania, vnútroštátne, regionálne a miestne orgány, médiá, organizácie občianskej spoločnosti, súkromný sektor a zainteresované strany. Prínosy by sa mali jasne prezentovať, zatiaľ čo pretrvávajúce výzvy by sa mali riešiť transparentným spôsobom. Nepretržité zapojenie organizácií občianskej spoločnosti, sociálnych partnerov, vnútroštátnych,

⁸⁷ Viac informácií nájdete [tu](#).

regionálnych a miestnych orgánov a organizácií na úrovni EÚ vrátane Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru a Výboru regiónov je dôležité pre mobilizáciu zainteresovaných strán na úrovni štátov a regionálnych spoločenstiev, ktoré sú pre plnenie cieľov udržateľného rozvoja kľúčové. V tejto súvislosti Európsky klimatický pakt⁸⁸ uľahčuje komunikáciu s občanmi a organizáciami o tom, ako možno opatreniami v oblasti klímy podporiť pokrok v plnení cieľa udržateľného rozvoja 13 a celého radu vzájomne súvisiacich cieľov udržateľného rozvoja.

Monitorovanie a podávanie správ

Na celosvetovej úrovni sa EÚ aktívne zúčastňuje na výročných zasadnutiach politického fóra na vysokej úrovni pre udržateľný rozvoj, ktoré je hlavnou platformou na prijímanie opatrení nadväzujúcich na Agendu 2030 a preskúmanie je vykonávaná. Toto dobrovoľné preskúmanie sa predloží na zasadnutí politického fóra na vysokej úrovni pre udržateľný rozvoj v roku 2023 ako príspevok EÚ k tomuto spoločnému všeobecnému partnerskému preskúmaniu.

Komisia takisto pravidelne predkladá správy o pokroku v plnení cieľov udržateľného rozvoja v rámci vnútorných a vonkajších politík a opatrení EÚ. Eurostat každoročne uverejňuje správu o pokroku v plnení cieľov udržateľného rozvoja na základe najdôležitejších ukazovateľov týkajúcich sa cieľov udržateľného rozvoja na úrovni EÚ.

Zapojenie EÚ do plnenia cieľov udržateľného rozvoja vo svete

EÚ je odhodlaná podporovať urýchlené plnenie cieľov udržateľného rozvoja na globálnej úrovni, a to aj vo vzťahoch s partnerskými krajinami a na multilaterálnej úrovni. Medzinárodné partnerstvá EÚ a hlavný nástroj EÚ pre vonkajšie výdavky, NDICI – Globálna Európa, zahŕňajú priority pokrývajúce celú Agendu 2030 a jej zásady, najmä zásadu na nikoho nezabúdať. Stratégia EÚ Global Gateway priamo prispeje k dosiahnutiu pokroku v celom rade vzájomne prepojených cieľov udržateľného rozvoja. EÚ podporuje diskusie o medzinárodnej finančnej štruktúre s dôrazom na reformu multilaterálnych rozvojových bánk, aby sa zabezpečilo, že budú plniť svoj účel a že sa dosiahne pokrok pri plnení cieľov udržateľného rozvoja.

Výhľad do budúcnosti

- V nadväznosti na revidovaný rámec pre lepšiu právnu reguláciu EÚ zabezpečí, aby legislatívne návrhy prispievali k plneniu cieľov udržateľného rozvoja.
- EÚ je naďalej zaviazaná informovať o plnení cieľov udržateľného rozvoja vo všetkých príslušných programoch Únie.
- Európsky hospodársky a sociálny výbor a Výbor regiónov budú na základe svojho príspevku k príprave dobrovoľného preskúmania naďalej zohrávať kľúčovú úlohu ako platformy na pravidelnú výmenu informácií o plnení cieľov udržateľného rozvoja so zainteresovanými stranami.

⁸⁸ Európsky klimatický pakt: <https://climate-pact.europa.eu/>.

- EÚ bude pravidelne zlepšovať svoj súbor ukazovateľov týkajúcich sa cieľov udržateľného rozvoja vrátane riešenia vonkajších účinkov presahovania a ciele udržateľného rozvoja bude ďalej začleňovať do všetkých svojich správ.
- EÚ bude naďalej aktívne začleňovať ciele udržateľného rozvoja do vykonávania hlavných iniciatív stratégie Global Gateway a realizácie investícií do udržateľnej infraštruktúry a zároveň zintenzívni úsilie o mobilizáciu súkromného sektora na podporu cieľov udržateľného rozvoja.
- EÚ vynaloží väčšie úsilie na zníženie nerovností vo všetkých svojich vonkajších činnostiach tým, že pomôže budovať inkluzívne a udržateľné spoločnosti.

Záver

V tomto preskúmaní sa uvádza široká škála opatrení, ktoré EÚ zaviedla vo všetkých oblastiach svojich politík s cieľom dosiahnuť ciele udržateľného rozvoja, ako aj záväzky, ktoré priamo prispievajú k plneniu cieľov udržateľného rozvoja.

Napriek výzvam a nedávnym krízam je EÚ plne odhodlaná vykonávať opatrenia s cieľom dosiahnuť pokrok pri plnení všetkých cieľov udržateľného rozvoja a bude pokračovať v ich monitorovaní.

Prostredníctvom svojho „celovládneho“ prístupu bude EÚ podporovať kooperatívne riešenia, ako tomu bolo v minulosti v boji proti pandémie, úsilí o urýchlenie hospodárskej obnovy, podpore Ukrajine a v snahe o udržateľnosť doma aj vo svete. Európske vnútroštátne, regionálne a miestne orgány, sociálni partneri, organizácie občianskej spoločnosti, súkromný sektor a zainteresované strany v praxi musia zároveň naďalej spolupracovať na zostávajúcich výzvach a hľadaní riešení, ktoré podporujú ciele udržateľného rozvoja. Je pri tom potrebné uplatňovať celospoločenský prístup, pri ktorom sa nikoho nezabúda.

Samit o cieľoch udržateľného rozvoja v roku 2023 je pre svetové spoločenstvo príležitosťou na preskúmanie stavu pokroku v plnení cieľov udržateľného rozvoja a na opätovný politický impulz, ktorý urýchli ich plnenie. Na samite o cieľoch udržateľného rozvoja sa takisto môžu predkladať návrhy z dokumentu generálneho tajomníka OSN s názvom *Náš spoločný program v záujme urýchlenia vykonávania Agendy 2030*. Samit o budúcnosti v roku 2024, ktorý navrhol generálny tajomník OSN, a samit o cieľoch udržateľného rozvoja majú rovnaký všeobecný cieľ – vytvoriť podmienky pre udržateľnú, spravodlivú a inkluzívnu budúcnosť s Agendou 2030 ako naším spoločným plánom. EÚ s veľkým záujmom očakáva úspešný samit o cieľoch udržateľného rozvoja, na ktorom sa stretnú všetky krajiny a zainteresované strany, aby sa dohodli na ambiciózných konkrétnych opatreniach na urýchlenie vykonávania Agendy 2030. EÚ je odhodlaná urýchliť vykonávanie Agendy 2030 spoločným smerom, aby sa na celom svete zvýšilo úsilie o udržateľný rozvoj, spravodlivosť a prosperitu.